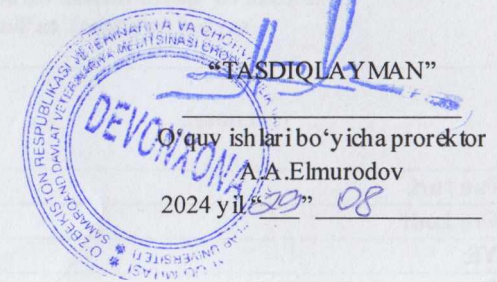

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

MEVACHILIK VA SABZAVOTCHILIK
FANI BO'YICHA

SILLABUSI
(Sirtqi bo'lim 2-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	800000	– Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000	– Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	60811300	– Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va qayta ishlash texnologiyasi mahsulot turlari bo'yicha)

Samarqand - 2024

Modul / FAN SILLABUSI

Agrotexnologiya fakulteti

60811300– Qishloq xo‘jalik mahsulotlarini
saqlash va qayta ishlash texnologiyasi mahsulot
turlari bo‘yicha) ta‘lim yo‘nalishi

Fan nomi:	MEVACHILIK VA SABZAVOTCHILIK
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	MEVSA BBI308
Yil:	2024-2025
Semestr:	3-4
Ta‘lim shakli:	Sirtqi
Mashg‘ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	240
Ma‘ruza	14
Amaliy mashg‘ulotlar	18
Laboratoriya mashg‘ulotlari	8
Seminar	–
Mustaqil ta‘lim	200
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O‘zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	<p>Fanning maqsadi– talabalarni meva-sabzavotlarini ahamiyati, kimyoviy tarkibi, kelib chiqishi va tarqalish tarixi, hozirgi holati va rivojlanish istiqboli hamda tashqi muhit omillariga bo‘lgan talabi to‘g‘risidagi va mevachilikka yangi kirib kelgan intensiv mevali navlarini ko‘paytirishga o‘rgatish.</p> <p>Fanning vazifasi – bog‘ sharoitida meva-sabzavotlar yetishtirishning ilg‘or texnologiyalari to‘g‘risida, meva-sabzavotlarni ishlatilishi, tashqi muhit omillariga ko‘ra guruhlariga ajratish, ko‘paytirish usullarini o‘rganish. O‘simliklarni o‘sish va rivojlanish bosqichlarini bilish meva-sabzavotlarni urug‘lari hamda ko‘chatlarini tuzilishi. Talabani ushbu fan bo‘yicha olgan nazariy va amaliy bilimlarini kurs ishi va bitiruv ishlarini bajarish bilan real sharoitda qo‘llash bo‘yicha ko‘nikmalar hosil</p>
-----	--

	qilishdir.
--	------------

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Botanika
2.	Agrokimyo va tuproqshunoslik
3.	Mexanizatsiya
4.	Iqtisod

Ta'lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Meva daraxtlari, tok tupi va sabzavot ekinlarini organlarining tuzilishi, biologik xususiyatlari, yetishtirish texnologiyasi bosqichlari, tuproqqa ishlov berish, ekish, o'simliklarni tashqi muhit omillariga munosabatini aniqlay bilish va sozlash, sug'orish, oziqlantirish va yangi istiqbolli navlar va duragaylarni tanlash va joriy etish
TN2	Meva-sabzavot mahsulotlarini yetishtirish xususiyatlari, ekish muddati va usullarini bilish va ulardan foydalana olish
	<i>Ko'nikmalar jihatidan:</i>
TN3	Mevali bog'larni, uzumzorlarni yaratish, rezavor mevalarni va sabzavotlarni ekish, ko'paytirish, yetishtirish va sabzavot ekinlarni ochiq maydonda almashlab ekish texnologiyasidan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish kerak
TN4	Talabalar meva-sabzavot o'simliklari xayotining davomiyligi, xo'jalik va botanik belgilariga ko'ra guruhlash; meva-sabzavot urug'lari, nihollari va o'simliklarining tashqi ko'rinishiga ko'ra birinchisini ikkinchisidan ajrata bilish; o'simliklarning tashqi belgilariga ko'ra rivojlanish bosqichlarini ajrata bilish
TN5	Meva-sabzavot ekinlari ko'chatlarini va sabzavot urug'larini ekish zichligi va oziqlanish maydonini bilish; turli hildagi mineral, organik o'g'itlardan foydalanish muddatlari va usullarini o'rganish
TN6	O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar meva-sabzavotlarni yetishtirishda zamonaviy va istiqbolli texnologiyalarni, mevali bog'larni va sabzavotlarni sug'orish usullari va muddatlariga oid ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish

Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)		
M1	Kirish. Fanning maqsadi, vazifasi va rivojlanish tarixi	
M2	Meva va rezavor-meva ekinlarining qisqacha xarakteristikasi	
M3	Subtropik, yong'oq va rezavor meva ekinlari ko'chatlarini o'stirish xususiyatlari	
M4	Meva bog'lari barpo qilish	
M5	Sabzavotchilik fanining ahamiyati va istiqbollari	
M6	Himoyalangan yer inshootlari turlari, tuzilishi va vazifalari	
M7	Sabzavot ekinlarini ekish muddatlari, usullari va almashlab ekish	
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)		
A1	Meva ekinlarini asosiy tur va avlodlari bilan tanishish	
A2	O'zbekistonda rayonlashtirilgan meva ekinlari navlari bilan tanishish	
A3	Tokning yerosti va yer ustki qismlarini tuzilishi va rivojlanishi	
A4	Eng muhim sabzavot ekinlarining tur tarkibi bilan tanishish	
A5	Himoyalangan inshootlari turlari va ularni tuzilishi	
A6	Himoyalangan joylarda ko'chat yetishtirishga oid hisoblashlar	
A7	Sabzavot ekinlarini dalada ekish sxemalari va gektardagi o'simliklar sonini aniqlash	
A8	Kartoshka ekinini navlari morfologik tuzilishini o'rganish hamda yetishtirish va hosilini yig'ish bo'yicha texnologik xarita tuzish	
A9	Tomatdosh sabzavotlar navlari tuzilishi bilan tanishish hamda yetishtirish va hosilini yig'ish bo'yicha texnologik xarita tuzish	
Mashg'ulotlar shakli: laboratoriya mashg'ulotlar (L)		
L1	Yong'oqni nav xususiyatlari va ularni ajratib turuvchi belgi va xususiyatlarni laboratoriya sharoitida solishtirish	
L2	Limon nav xususiyatlari va ularni ajratib turuvchi belgi va xususiyatlarni laboratoriya sharoitida solishtirish	
L3	Banan nav xususiyatlari va ularni ajratib turuvchi belgi va xususiyatlarni laboratoriya sharoitida solishtirish.	
L4	Karam xususiyatlari va ularni ajratib tuuvchi belgi va xususiyatlarni laboratoriya sharoitida solishtirish	
Mustaqil ta'lim (MT)		
No	Mustaqil ta'lim mavzulari	Hajmi (soatda)
1.	Yong'oq navlari bilan tanishish va ularni yetishtirish texno-	6

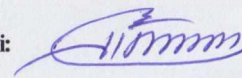
Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	L.S.Ostanova - SamDVMCHBU "Agrotexnologiya, ishlab chiqarishni mexanizatsiyalash tirish va avtomatlash tirish" kafedrasini assistenti, qishloq xo'jalik fanlari nomzodi
E-mail:	ostanovola@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Agrotexnologiya, ishlab chiqarishni mexanizatsiyalash tirish va avtomatlash tirish" kafedrasini
Taqrizchilar:	1. Sanayev S.T. - Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti O'simlikshunoslik va meva-sabzavotchilik kafedrasini mudiri, professor, q.x.f.d. 2. Normurodov D.S. - Sharof Rashidov nomidagi SamDU meva-sabzavotchilik va uzumchilik kafedrasini professori, q.x.f.d.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024-yil 29.08 dagi 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

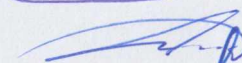
Mazkur Sillabus "Agrotexnologiya, ishlab chiqarishni mexanizatsiyalash tirish va avtomatlash tirish" kafedrasining 2024-yil 28.08 dagi 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan maqullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i:

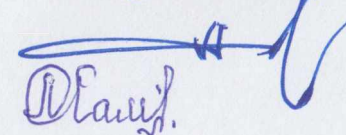
R.F. Ro'ziqulov

Fakultet dekani:

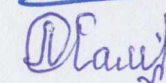
E. Berdimuratov

Kafedra mudiri:

A.Y. Xasilbekov

Tuzuvchilar:

L.S. Ostanova

➤ g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

	logiyasi	
2.	Xurmo navlari bilan tanishish va ularni yetishtirish texnologiyasi	6
3.	Zaytun navlari bilan tanishish va ularni yetishtirish texnologiyasi	4
4.	Limon navlari bilan tanishish va ularni yetishtirish texnologiyasi	6
5.	Banan navlari bilan tanishish va ularni yetishtirish texnologiyasi	6
6.	Kivi navlari bilan tanishish va ularni yetishtirish texnologiyasi	6
7.	Ananas navlari bilan tanishish va ularni yetishtirish texnologiyasi	6
8.	Pista navlari bilan tanishish va ularni yetishtirish texnologiyasi	6
9.	Moviy rezavor meva navlari bilan tanishish va ularni yetishtirish texnologiyasi	6
10.	Qulupnay navlari bilan tanishish va ularni yetishtirish texnologiyasi	6
11.	Kam tarqalgan sabzavot turlari, ularni yetishtirish texnologiyasi	6
12.	Ko'katli sabzavotlarni oziqaboplik ahamiyati, navlari va yetishtirish texnologiyasi	6
13.	Kartoshkaning ahamiyati, biologiyasi va navlari	6
14.	Kam tarqalgan karam turlari, ularning ahamiyati va yetishtirish texnologiyasi	6
15.	Himoyalangan inshootlarni tuzilishi	6
16.	Himoyalangan inshootlarda pomidor yetishtirish texnologiyasi	6
17.	O'zbekistonda rayonlashirilgan piyoz navlari va ularni yetishtirish texnologiyasi	6
18.	Sabzavot soyasining oziqaboplik ahamiyati, navlari va yetishtirish texnologiyasi	6
19.	Dukkakli sabzavot ekinlari turlari va navlari, yetishtirish texnologiyasi	6
20.	SHo'rlangan yerlarda sabzavot ekinlarini yetishtirish xususiyatlari	6
21.	Daykon o'simligi morfologiyasi, biologiyasi, navlari va yetishtirish texnologiyasi	6
22.	Urug'lik payvand taglarni yetishtirish	6
23.	O'zbekistonda rayonlashirilgan pomidor navlari va ularni yetishtirish texnologiyasi	6
24.	Kurtak payvand taglarni yetishtirish	6
25.	Meva bog'lari tashkil qilish va parvarish qilish usullari	6
26.	Bir metr kvadrat maydonga sarflanadigan sabzavotlarni urug'lariga tavsiya berish	6
27.	Sabzavot ekinlari urug'larini ekish oldidan tayyorlash usullari	6
28.	Baqalajonning turlari va navlari, yetishtirish texnologiyasi	2
29.	Poliz ekinlaridan qovunning turlari va navlari, yetishtirish texnologiyasi	6
30.	Poliz ekinlaridan tarvuning turlari va navlari, yetishtirish texnologiyasi	6
31.	Poliz ekinlaridan oshqovoq-ning turlari va navlari, yetishtirish	6

	texnologiyasi	
32.	Dukkaklilardan soyaning turlari va navlari, yetishtirish texnologiyasi	6
33.	Dukkaklilardan loviyaning turlari va navlari, yetishtirish texnologiyasi	2
34.	Dukkaklilardan moshning turlari va navlari, yetishtirish texnologiyasi	6
35.	Dukkaklilardan no'xatning turlari va navlari, yetishtirish texnologiyasi	6
	Jami:	200

Asosiy adabiyotlar	
1.	Ostonaqulov T.E., Narziyeva S.X. G'ulomov B.X. "Mevachilik asoslari." Toshkent, 2010. O'quv qo'llanma.
2.	G'ulomov B., Abrorov SH., Normuratov I. "Mevali daraxtlarga shakl berish, kesish va payvandlash". Toshkent-2013 yil. O'quv qo'llanma.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik -milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6.	Azimboev S.A., Artukmetov Z., Sheraliev X., Norqulov U., Shodmanov M. Umumiy dehqonchilik va melioratsiya asoslari. Darslik. Uzkomsentr, Toshkent. 2012. 182 b.
7.	Azimboev S.A., Bo'riev S.S., Begimqulov Ch.R., Allanov X.K. Dehqonchilik va ilmiy izlanish asoslari fanidan laboratoriya, amaliy mashg'ulotlar. O'quv qo'llanma Toshkent. ToshDAU bosmaxonasi, 2014 yil.
8.	Qishloq xo'jaligida islohotlarni chuqurlashtirishga doir qonun va me'yoriy hujjatlar. I va II qismlar. Toshkent. 1998 yil.

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olish;
- fanning mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lish;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etib olish;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob berib olish;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lish;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lish;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lish;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lish;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fanning mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lish;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob berib olish;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lish;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lish;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lish.

v) 3 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lish;
- fanning mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinmas;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lish.